

Hope College

Hope College Digital Commons

[Van Raalte Papers: 1860-1869](#)

[Van Raalte Papers](#)

4-17-1866

Rev. Albertus C. Van Raalte Wrote a Sermon for Presentation at the Annual National Day of Prayer for Crops and Industry

A. C. Van Raalte

Nella Kennedy

Follow this and additional works at: https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1860s

The original documents are held in the Albertus C. Van Raalte Collection (M300) or the Dirk B.K. Van Raalte Collection (M301) in Heritage Hall, Hekman Library, Calvin University, Grand Rapids, MI. The Van Raalte material in Heritage Hall has since been reorganized.

<https://archives.calvin.edu/index.php?p=collections/findingaid&id=264&q=>

<https://archives.calvin.edu/index.php?p=collections/findingaid&id=262&q=>

This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from Heritage Hall at Calvin University. Contact the Curator at Heritage Hall.

Recommended Citation

Van Raalte, A. C. and Kennedy, Nella, "Rev. Albertus C. Van Raalte Wrote a Sermon for Presentation at the Annual National Day of Prayer for Crops and Industry" (1866). *Van Raalte Papers: 1860-1869*. 337. https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1860s/337

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1860-1869 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact digitalcommons@hope.edu.

17 April 1867

Holland, Michigan

Rev. Albertus C. Van Raalte wrote a sermon for presentation at the annual National Day of Prayer for Crops and Industry. The date of its presentation is not given. Dr. E. William Kennedy, in his study of the minutes of the Classis of Holland, said that the last mention of the annual day of prayer was 17 April 1867. The sermon may have been given tha year or in an earlier year.

In Dutch: transcription and translation by Nella Kennedy, November 2003.

Original in the archives of Calvin College, the Van Raalte collection, box 16, fldr. 7.

[Undated draft of treatise or statement by A.C. Van Raalte regarding the national prayer day for crops and industry and the classical prayer day for crops.]

We should neither be indifferent, ignorant or slumbering with regard to the privileges and calling of the church of God on earth. They are too precious, holy and full of responsibility. A few weeks ago congregations – having been called through an invitation by Synod to pray for spiritual life – gathered in large numbers and with enjoyment. And yet among some there appeared to be aversion (perhaps from ignorance) on the grounds that this call had not been initiated by the government of the country. This is why fault is found sometimes about our classical Prayer Day for Crops.

The separation of state and church does not mean that the state is without religion. The acknowledgment of God – the comprehensive influence exerted on ideas with regard to religion – remains the foundation of each state. And it is our right (which we will have to defend vigorously in this country) to have Protestant Christian legislation and government. We expect often therefore a wake-up call from such a government for prayer and thanksgiving, and [we] value very highly such a call or invitation to the nation. On the other hand one cannot expect the authorities to take the place of guarding the spiritual calls or needs of the church, or to set up rules and regulations concerning that. The church of God knows her own needs and calls. It is her strength and divine call to make public that she is a worthy and forceful witness of God by being a prayerful and thankful people. In this she is totally independent of all earthly powers. It is to promote that she has been given spiritual custodians. It is inexpressibly precious that those congregations, after they have been alerted to the needs and matters for thanksgiving and gathered by supervisors in large or small groups, meet in the [various] houses of prayer. We do not mean that this thankful compliance should be recognized, or that the congregational call to public prayer and thanksgiving will be limited by this, nor that the congregational call for prayer limits individual prayer societies.

[*marginal insertion] The humbling and the public recognition of God by an entire nation is something uplifting. That an entire denomination unites jointly is heart strengthening. Yet it should never be elevated so high that such intensity would absorb the congregational and individual life in all its private needs and responsibilities.

How desirable it is that more prayer societies of the old and the young would be formed [?]. How desirable are circles of friends who pray together.

On my journeys I was often surprised in finding congregations here and there who secluded themselves in prayer, for the reason that there was an internal coolness or [to pray] for particular enterprises. Because of various circumstances and historical structure one cannot expect that all congregations act in this uniformly. The uniting as a people or as the ..... reformed congregations, however precious, is not destined to prevent the free operations of the particular.

It is completely the right of classis that they set the dates for the desired Prayer Day for Crops, according to the desire and custom of a large segment of the Dutch [population],

notwithstanding that it is not a custom in America. [Classis] would not wish by this to lay conscientious scruple upon others. This particular public affirmation

[2]

of our independence was always dear to me. Therefore I wish most heartily that this specific public prayer will always continue to be prized by the congregation. I do not know that also this last prayer day had been made mandatory somewhere when people were prevented [from attending]. Such was not the intention of Synod. It is not common in America to make such calls completely conscientiously binding. Perhaps that is why school officials have the habit to oblige teachers to keep normal school hours. Setting aside my personal feelings that the great majority, belonging to that congregation and to our history here, could safely have been eligible, I find it however very damaging that the parents send their children to school instead of taking them along to the house of prayer. We find enough cause in scripture that God expects our children with us. They are one with us: our needs, privileges and calls are theirs. Inevitably it must produce disregard, if not estrangement, of the true character of a congregation. The church of God loses her own objectives and declines increasingly without this prayerful life.

[Translation: Nella Kennedy
November 2003]

Undated draft of a treatise or statement by A.C. Van Raalte regarding the national prayer day for crops and industry and the classical prayer day for crops.

Wij moeten omtrent voorregten en roepingen der gemeente Gods op aarde onverschillig onwetende noch sluimerend verkeeren: ze zijn te dierbaar, heilig en verantwoordingvol. De gemeenten voor eenige weken krachtens Synodale uitmoodiging tot het gebed om geestelijk leven opgeroepen was talkrijk en aangenaam vergaderd. En toch openbaarde zich bij sommigen tegenzin (misschien uit onkunde) op grond dat the roepstem niet uitging van de regering des lands: zoo vindt men ook somwijlen fout met onze klassikale Biddag voor het gewas.

De scheiding van Staat en Kerk brengt niet mee dat de staat godsdiensteloos is. De erkentenis van God de op alles invloed uitoefenende begrippen omtrent godsdienst blijven de grondslagen van elken staat. En het is ons regt ('t welk wij in dit land met inspanning zullen hebben te verdedigen) eene Protestantsch Christelijke wetgeving en regering te hebben. Wij verwachten daarom van zulk eene regeering vaak eene wekstem tot gebed en dankzegging. En schatten zulks eene opwekking of uitnoodiging van de natie zeer dierbaar. Men kan niet evenwel verwachten dat de overheid de plaats kan innemen om de geestelijke roepingen of nooden der gemeente te bewaken, of daar omtrent regel en order te stellen. De gemeente Gods kent haar eigene nooden en roepingen: en om als een biddend en dankend volk zich als luid spreekende getuige Gods op waarde te openbaren is hare kracht en goddelijke roeping waarin ze geheel onafhankelijk van alle aardsche magten: tot hare bevordering hierin heeft ze hare geestelijke verzorgers ontvangen. Het is onuitsprekelijk dierbaar dat die gemeenten door opzieneren in grootere of kleinere ligchamen verzameld, gewezen op de nooden en dankstof op hun wekstem zich in de bedehuizen verzamelen. Wij bedoelen niet doordat dankbaar gehoor geven zou erkend worden: dat de gemeentelijke openbare bid en dank roepingen hierdoor beperkt worden: evenmin als de gemeentelijke oproeping tot gebed beperkingen geeft aan de bidvereenigingen van bijzondere personen.* Hoe begeerlijk is het dat onder oud en jong meer bid [gezel?]schappen ge-----werd werden. Hoe wenschelijk zijn biddende vriendenkringen.

Op mijne reizen werd ik vaak verrast door hier en daar eene gemeente vergaderd te vinden zich afzonderende tot het gebed vanwege eigen verkouding of bijzondere ondernemingen. Men kan vanwege verschillende omstandigheden en geschiedekundige vorming niet wachten dat alle de gemeenten eenvormig hierin handelen. De vereeniging als een volk of als de ----- gereformeerde gemeente hoe dierbaar ook is niet bestemd om de vrije werking de bijzondere te verhinderen.

Het is volkommen het regt der classis dat zij naar de wensch en de gewoonte van een groot gedeelte der Nederlanders de begeerde Biddag voor het Gewas ordelijk bepaald niettegenstaande het is Amerika geenszins de gewoonte is, zonder evenwel daardoor anderen een gewetensbezoor te willen opleggen: Deze bijzondere openbare belijdenis

[2]

van onze afhankelijkheid was mij staag dierbaar. Zoodat ik van harte kan wenschen dat deze bijzonder openbaar gebed staag dierbaar bij de gemeente blijven zal.

Ik weet niet dat ook deze laatste biddag ergens verplichtend gemaakt werd wanneer personen belemmerd waren. Zulks was de bedoeling der Synode niet; men weet in

Amerika er niet van om zulke oproepingen volstrekt conscientie verbindend te maken. Vandaar misschien dat de schoolbeamten de gewoonte hebben de onderwijzers verpligten de gewone schooluren te geven. Daar latende mijn persoonlijk gevoelen dat de overgroote meerderheid behoorende tot die gemeente, en onze geschiedenis alhier, veilig in aanmerking had kunnen genomen worden, zoo vindt ik het echter zeer schadelijk dat de ouders hunne kinderen naar school sturen in plaats van ze mede naar het huis gebeds nemen. Wij vinden genoeg aanleiding in de Schrift dat God onze kinderen met ons verwacht: ze zijn een met ons: onze behoeften, voorregten en roepingen zijn de hunne. Het moet noodwendig zoo niet eene ligtachting dan toch zeker eene vervreemding baren van het ware karakter eener gemeente. De gemeente Gods verliest hare eigendommelijke bestemming en zink namate ze dit biddend leven mist.

[on the left margin of page 1 appears an addition to the text, preceded by an asterix, to be included in the text – see asterix above in text]

*De veroortmoediging en de openbare godserkentenis van een geheele natie is iets verhevens. Dat een geheele kerk eenparig zich vereenigt is hartesterkend. Doch moet nimmer zoo hoog worden verheven dat men in zulk eene concentratie het gemeentelijk en individueel leven in deszelfs private behoeften en verantwoordelikheden zou worden verzwolgen.

[Corrected transcription: Nella Kennedy
November 2003]

15-16
Sept.
1869

ARTICLE 30

By motion, it was decided that we join the Classis of Wisconsin in designating the second Wednesday in March as a day of prayer for crops.²⁴⁷

ARTICLE 31

At the request of the Particular Synod of Chicago, the spring session of this classis will be held on the first Wednesday in April.²⁴⁸

ARTICLE 32

Two members of the consistory of Zeeland are named as a committee to refer the purchaser of the 40 acres of land donated to the school by Prof. Oggel, to the consistory of Vriesland.

ARTICLE 33

It was decided that the school board be requested to appoint a committee to clarify, with the consistory of Vriesland, the sale of this land and the Daniel Schenck Fund.²⁴⁹

ARTICLE 34

The classical sermon was preached on the evening of the first day of this session by Rev. A. Cz. Kuijper, president of the previous assembly. His text was Revelation 3:20.

ARTICLE 35

---

²⁴⁷ Official prayer days for crops did not seem to be an annual affair. The last one was announced at the classis meeting of 17 April 1867 (Article XIX) and was to be held the next morning at the classis meeting. The next preceding one had been designated at the 16 October 1862 session (Article XIX) to be held on the second Thursday in April 1863. For earlier ones, see 1859-1862 minutes, notes 57, 142, and 213.

²⁴⁸ The regular spring meetings of the classis had heretofore generally been held around the middle or a little after the middle of April.

²⁴⁹ The precise meaning of Articles 32 and 33 is not entirely clear, partly because of the paucity of information given by the stated clerk. It appears, however, that the whole matter of funding the burgeoning educational "empire" in Holland is under review, and that the Daniel Schenck Fund (overseen by the Vriesland consistory; see 1859-1862 minutes, note 71) and the Oggel property (was it in Vriesland or was the buyer a member of the Vriesland church?) play a role in this. Other factors in this general review include the expectation that students not entering the ministry repay any subsidies they had received from the RCA (Article 29), the need to reapportion the educational assessments of the congregations (Article 18), and the deficit in the educational fund (Articles 14-17). Also, the suggestion had been made (20 April 1864 minutes, Article IX) but apparently dropped that monies from the Schenck Fund be used to aid the Holland Academy; see 1862-1865 minutes, note 69. For the introduction of the Daniel Schenck Fund into the classis, see the special meeting of 1 September 1859. For the Oggel property, see notes 26, 34, and 219 above; the location of the property is not indicated, but, for some reason, the three elders (Huijser, Poes, and Krans) appointed to see what should be done with the property were all from the Zeeland church (just west of Vriesland).

would Bill
K. remember
a reference
to prayers for
craps in
C. Hall
minutes?

between fall 1874
& spring (875
meetings)

Classical meeting, Spring, First Wednesday in April

Classical meeting, Fall, Second Wednesday in September

National Thanksgiving Day

Prayer Day for Crops, Second Wednesday in March

Prayer Day for School and Education, Last Thursday
in January³¹⁶

---

³¹⁶ Another sign that the classis is becoming more organized is this list of recurring dates in its calendar. Several matters call for comment. This is the first reference in the minutes to the annual national Day of Thanksgiving, the last Thursday in November, that had been first proclaimed by President Lincoln in 1863, although classis had observed "Thanksgiving Day" already in the fall of 1862; see 16 October 1862 minutes, note 14. With regard to its regular sessions, the classis had been meeting pretty regularly in April and September for some time. As for prayer days, for crops and for schools and education, these had already been observed sporadically by the classis, often encouraged by the General Synod. Curiously, this list contains no prayer day for missions, which had also been occasionally appointed by classis in earlier years, and which was so dear to the hearts of its members. See 1858-1859 minutes, notes 23 and 53; 1859-1862 minutes, notes 26, 58, 145, and 150; 1862-1865 minutes, notes 15 and 63; 1865-1870 minutes, notes 246 and 247. Finally, the list is a slightly odd mixture of items pertaining to the nation, the classis, and the congregation.

These activities of the classical committee were approved and received.

ARTICLE XX - Authorization for the Classical Committee to Install Rev. Stobbelaar

At the proposal and request of the congregation in Zeeland, it was decided that the classical committee be authorized to install the Rev. Stobbelaar, in case he accepts the call extended to him by the congregation to serve them as pastor and teacher⁵⁷ and to install him in that office.

ARTICLE XXI - Letter Concerning Fire Damage

A letter from the consistory of Zeeland written by Elder J. van de Luyster [Luyster], in which he informs classis that on the day, after the spring day of prayer, the 29th of March,⁵⁸ in the Lord's providence, a heavy wind spread a fire (which had begun in the woods) through the fields, and thousands of fence rails⁵⁹ were destroyed. This left the fields open, so that there is great danger of the crop being trodden underfoot by the cattle. The unstoppable flames, driven by the wind, having reached the residences, left the homes and barns of at least ten families in ashes. As a consequence, these brothers and sisters with their children not only suffered great losses but also were brought into tremendous difficulties.

The letter also contained hearty pious comments and admonitions calling for prayer, humility, and generosity for the sufferers, calling to the attention of classis their needs.

After consideration, it was decided that the classis receive this information with heartfelt concern, and, as far as it is possible, classis will do all in its power to alleviate the damages incurred in the fire.

It was also decided that the delegates to classis, when they have returned home to their respective congregations, shall do all in their power to awaken sympathy for the destitute ones and to set aside generous contributions for compensation for their damage.

It was also decided that a committee should be appointed to investigate the damage for the individual

---

⁵⁷ *Herder en leeraar* (literally, "pastor and teacher") is the standard designation for a minister in the Dutch Reformed churches.

⁵⁸ The precise day referred to here is somewhat unclear. The literal translation of 's daag, na de voorjaarsbiddag den 29 Maart, is "the same day, after the spring day of prayer the 29th of March"; so was the fire "the same day" or the day after "the spring day of prayer?" Perhaps what is meant that the "spring day of prayer" occurred on the morning of the 29 March (which was a Thursday in 1860) and that the fire was in the afternoon of the same day. But what "spring day of prayer" was this? There had been the "usual spring day of prayer" (for crops) on Thursday, 28 April 1859; Classis Holland minutes, 7 April 1859 (Article 28). There was also the day of prayer for colleges and seminaries appointed by General Synod, on the last Thursday of February; Corwin, *Digest*, 514; Classis Holland minutes, 28 September 1859 (Article 20); note 26 above. A day of prayer at the end of March 1860 may possibly have been something peculiar to the Zeeland congregation. Van Koevering, *Legends of the Dutch*, 471, interprets the classis minutes as saying the fire was on 28 March, 1860.

⁵⁹ "Fence rails" is in English in the original; as time went by, English-language terms, especially those for which there was no easy equivalent in Dutch, would appear with increasing frequency in the Dutch churches' minutes. The immigrants had had little or no experience with American-style "fence rails" in the Netherlands.

VR call 300 box 16 fldr 7

Treatise by Van Raalte concerning criticism which arose
in view of National Prayer Day for Crops and Industry.

Undated

Wij moeten omtrent voorregten en roepingen der gemeente Gods op aarde onverschillig onwetende noch sluimerend verkeeren: ze zijn te dierbaar, heilig en verantwoordingvol.

Toen de gemeenten voor eenige weken krachtens Synodale uitnoodiging tot het gebed om geestelijk leven opgeroepen was talrijk en aange- naam vergaderd En toch openbaarde zich bij sommigen tegenzin (misschien uit onkunde) op grond dat de roepstem niet uitging van de regering des lands: zoo vindt men ook sommigen fout met onze klassikale Biddag voor het gewas ~~op-dezelfde-gronden-~~

"--vR"
De scheiding van Staat en Kerk brengt niet mee dat de staat godsdiensteloos is. De erkentenis van God de de op alle~~n~~ invloed uitoefenende begrippen omtrent godsdienst blijven de grondslagen van elken staat. En het is ons regt ('twelk wij in dit land met inspanning zullen hebben te verdedigen :) eene Protectantsch Christelijke wetgeving en regering te hebben Wij verwachten daarom van zulk eene regeering vaak eene wetsstem tot gebed en dankzegging. En schatten zulk eene opwekking of uitnoodiging van de natie zeer dierbaar. Men kan niet ~~evenwel~~ wel verwachten dat de ~~pijnlijk~~ overheid de plaats kan innemen om de geestelijke roepingen of nooden der gemeente te bewaken., of daar omtrent regel en orde te stellen. Ook ~~de~~ de gemeente Gods kent haar eigene nooden en roepingen: en om als een biddend en dankend volk zich als luid spreekende getuige Gods op aarde te openbaren is hare kracht en goddelijke roeping waarin ze geheel onafhankelijk van alle aardsche magten; tot hare bevordering hierin heeft ze hare geestelijke verzorgers ontvangen Het is eigenaardig—en onuitsprekelijk dierbaar dat die gemeenten door opzieneren in grootere of kleinere ligchamen verzameld, gewezen op de nooden en dankstof op hun wekstem zich in de bedehuizen verzamelen. Wij bedoelen niet doordat dankbaar gehoor geven zou erkend worden; dat de gemeentelijke openbare bid~~#~~ en dank roepingen hierdoor beperkt worden: evenmin als de gemeentelijke oproeping tot gebed beperking geeft aan de bidvereenigingen van bijzondere personen. Hoe begeerlijk is het dat onder oud en jong meer bid ~~schappen gevorderd werden~~. Hoe wenschelijk zijn bidden de vriendenkringen

Op mijne reizen werd ik vaak verrast door hier en daar eene gemeente vergaderd te vinden zich afzonderende tot het gebed vanwege eigen verkouding of bijzondere ondernemingen. Men kan vanwege verschillende omstandigheden en geschiedekundige vorming niet wachten dat alle de gemeenten eenvormig hierin handelen. De vereeniging als een volk of als de ~~gekete-~~
~~de bijzondere~~ gereformeerde gemeente hoe dierbaar ook is niet bestend om de vrije werking verhinderen.

Het is volkomen het regt der classis dat zij naar de wensch en de gewoonte van een groot gedeelte der Nederlanders de begeerde Biddag voor het Gewas ordelijk bepaald niettegenstaande het in Amerika geenszins de gewoonte is, zonder evenwel daardoor anderen een gewetensbezuur te willen opleggen: Deze bijzondere openbare belijdenis

page 2 of DOC

van onze afhankelijkheid was mij staag dierbaar. Zoodat ik van harte kan wenschen dat deze bijzonder openbaar gebed staag dierbaar bij de gemeente blijven zal.

Ik weet niet dat ook deze laatste biddag ergens verplichtend gemaakt werd wanneer personen belemmerd waren. Zulks was de bedoeling der Synode niet.; men weet in Amerika er niet van om zulke oproeingen volstrekt conscientie verbindend te maken. Vandaar misschien dat de schoolbeamten de gewoonte hebben de onderwijsers ~~&~~ verpligten de gewone schooluren te geven. Daar latende mijn persoonlijk gevoelen dat de overgroote meerderheid behorende tot die gemeente, en onze geschiedenis alhier, veilig in aanmerking had kunnen genomen worden, zoo vinde ik het echter zeer schadelijk dat de ouders hunne kinderen naar school sturen in plaats van ze mede naar het huis ^(des) _(te) geheds nemen. Wij vinden genoeg aanleiding in de Schrift dat God onze kinderen met ons verwacht: ze zijn

een met ons: onze behoeften, voorregten en roepingen zijn de hunne. Het moet noodwendig zoo niet eene ligtachting dan toch zeker eene vervreemding baren van het ware karakter eener gemeente.

De gemeente Gods verliest hare eigendommelijke bestemming en zinkt namate ze dit biddend leven mist.

In the margin of first page of this document the following paragraph occurs. However, there is no indication as to where it is supposed to be inserted into the text.

De verootmoediging en de openbare godserkentenis van een geheele natie is iets verhevens. Dat een geheele kerk eenparig zich vereenigt is hartesterkend. Doch moet nimmer zoo hoog worden verheven dat men in zulk eene ~~gemeente~~ concentratie het gemeentelijk en individueel leven in deszelfs private behoeften en verantwoordelijkheden zou worden verzwolgen.

Carlton Collected box 14, folder 7
Van Raalte coll's 500

Wij moeten omtreut voorzeggen en wensingen der gemeente God op
aarde onverschillig overweldende noch stemmende verhaesten: Le Ty-
te dierbaar & heilig Den verantwoording vol.

De overbaar & heilig & en verantwoording vol.
Toen de gemeenten voor enige weken daarlangs synodale
uitvoering tot het ghebed om ghelegh te horen waren opgetreden
was de tallijker ^{en} langeren en langemantelaged.

~~Was de latere & latere stemmen~~ ~~uitgegaan~~
Tot een verlating En tot een ruwante ziel by hem mij wachten
En misschien niet in kinder ogen dat de weg thun niet nuttig
van de regering des landt: Toe vindt men och ^{soo moeck} ~~soo~~ met oude
klassieke Beelding vrocht gevad ~~totte~~ ^{totte} de gronden. -

De Scheiding van Staat en Kerk heeft niet in de hervorming

De Schieding van Staet en koninkr. w. te
te welgerende. macht en goed dienstig of ontdienstig te maectigen.
bragt niet mee
bekent niet dat de Staat Godsdienstelos is: Welke regering die echter-
teris van God, in begrippen voutrent Godsdienst byvallen de grone Slagen
van elken Staat. - En het is ons regt, (welk wy in dit land met in-
spanning zullen hebben te verdedigen,) 12 een Protestantsch Chris-
telyke welgering en regering te hebben: Wy verwachten daarom

~~Kraet van Zulke een regering vank eenen wester tot geboden
dankhegging.~~ - Daer men han ~~schade~~ niet verwachten, dat
de overheid de plaats kan innemen om de geestelyke weesingen
of moeden der gemeente te beledigen, of daar opstandig en
orde te stellen: ~~Ook~~ ^{als} de gemeente Godt hent hare eigen moeden
en weesingen: en om ^{als} een bidden en dankend volk ^{als een}
lind sprekkende getuije Godt ~~Liedt~~ ^{op} aarde te openbarly
is ware Kraet en goddelijke weesing ^{waggen} heel onafhankelijc

Van alle Marckhe mayten: heeft tot bewerking hierin
hulle hure geestelyke verzorgers ontwaegen. Wat is er den niet voldoende
dienst de gemeente verstrekte op tieneren de gemeente op
in grotere of kleinere ligaturien vermaeld, wesen op de Nederen
en daerwist men welktem volgen, in de bedehuizen verzamelen. —

Van oude afhankelijkhed war my staag daarbaas. Zoodat ik van halle kein
wenschen dat tot dese bylendera openbaas ~~blyden~~ gibe staag die baas by
de gemeente blyvan ~~zal~~

Ikwant niet dat ~~beter~~ ^{oik} der lucte lidtag ~~teest~~ ergent verplichta
gemaakt wort wanneer personeel doch betrouwbaar wort. ~~Ittels~~ was de
bedoeling der Synode niet gien wort & in Amrika er niet dan om zulke
voegingen volstacth ^{misschien} fundamente vervaardig te maken. - Van daer dat
^{wijns} de Schoolbeamten de gewenb ^{te anteyk} hof verplichta
de gewone Schouluren te geven. - ~~Lidder hier te willen stukken~~ op
myn persoonlyk gevallen, dat ~~de~~ ^{de} overgroeke meerderheit ~~the~~
behoorende tot die gemeente, en oude geschiedenis al hier
veilig in aauverking ^{had} genomen werden, Zoo vindt ik het
echter zeer schadelijk dat ~~de~~ ^{oudes} ~~gemeen~~ teleden hunne kin-
dern naer School staets in plicatu van de moed naer het huis
gebeds nemen: - Wy vinden genoegwaardigheid in de Schrift dat god
inse kinderen met ons vrouwtje: Ze zijn den moeden: onte-
bekwoften voorlegtes en voegingen in de huue: Het moet nu
wendig dor nich een ligtaecting dan doch leke een verklaring
baren van het ware karakter eenis gemeente.

De gemeente gods vliest ^{en zaekt} Haar eigen domelyke bestem-
ming nevante te datt bedende leven mist. -